

A cél közös, az eszközök mások is lehetnek

– a szombathelyi zenekar jelenlegi helyzete Novák Judit,
a Közalkalmazotti Tanács elnökének megfogalmazásában –

– Két évvel ezelőtt beszélgettünk, amikor a zenekar a pesti Vigadóban koncertezett és éppen az igazgatóváltás napjait élte. A legfőbb problémát akkor az jelentette, hogy az együttes igazgatója nem találta meg a harmonikus együttműködés lehetőségeit a művészeti vezetővel, aminek a muzsikuskok – és természetesen a produkciók – látták legfőbb kárát. Most vérbeli muzsikusi irányítja a zenekart és nagyszerű képességű karmesterrel dolgozik a társulat. Jobban érzik magukat, mint akkor, vagy továbbra is vannak megoldatlan gondok?

– Jelenlegi karmesterünk, Izaki Masahiro személye, kvalitása, muzikalitása, a vele való együttműködés valódi optimizmusra ad okot, de ő egyedül nem tudja megoldani gondjainkat. Jelenlegi igazgatónk olyan muzsikusk, aki 33 évig játszott szimfonikus zenekarban, méghozzá a legendás ÁHZ-ban (most Nemzeti Filharmonikus Zenekar). Az intézményvezetés más felkészültséget igényel, mint a zenekari muzsikusk. A muzsikusi pályára évtizedekig készül, tanul az ember. A zenekar intézményvezetés összetett feladat: jogi, gazdasági, P.R.-menedzseri, kommunikációs felkészültséget is igényel – a speciális zenekari munka ismeretén kívül.

– Az igazgató úr egyébként nem állítja magáról, hogy minden problémát meg tudna oldani és hogy minden, általa két évvel megjelölt feladatot már teljesíteni tudott volna. Egyike

volt ezeknek az egyébként most megoldottnak tekintett karmester-kérdés. Mit tartanak jelenleg az igazgató úr legégetőbb feladatának?

– A mi zenekarunk az egyetlen, ahol az önkormányzati zenekarokat megillető minisztériumi támogatás teljes egészében beleolvad a költségvetésbe. Egyetlen fillért sem tudunk például a hangszerállomány fejlesztésére fordítani. Tisztában vagyunk a fenntartó gazdasági nehézségeivel, örülünk annak, hogy ezek ellenére is meg akarják őrizni a zenekart, a meglévő kulturális értékeket. A minisztériumi pénzek fenntartásra történő felhasználása évek óta gyakorlat nálunk. Minden tartalékot feléltünk, tarthatatlan a hangszerek állapota rengeteg a pénz igénylő megoldatlan probléma (épület, fűtés, a nézőtér felújítása, stb.). A muzsikuskok átlagfizetése bruttó 51.000 Ft, ami önmagáért beszél. A meglévő nehézségek miatt tartjuk fontosnak a zenekar jó menedzselését, vezetését, amely a feladatok célszerű felosztása nélkül kivitelezhetetlen. A világosan megfogalmazott hatáskörök egyértelművé teszik a intézményen belüli feladatmegosztást. Az igazgató egyszemélyi felelőssége nem jelenti azt, hogy minden munkát – a koncertidőpontok kiválasztásától a műsorok megválasztásáig – magára kell vállalnia. Ezeket vélhetően célszerűbb a karmesterre, a művészeti vezetőre bízni. Meghatározható feladata, szerepe van a kottatárosnak, az ügyelőnek, a zenekari bizottságnak. A

feladatok ellátásának összefogása, koordinálása az igazgatóra tartozik. A kollégákat munkatársaknak tekintve jó csapatmunkát lehetne kialakítani a kiút megtalálására.

– Az az Országos Szimfonikus Zenekari Fesztivál, amely három hónapra keresztül Szombathelyen látja vendégül szinte az összes magyar szimfonikus zenekart, mennyiben segítheti az Önök együttesét?

– A Fesztivál mindenképpen jó ötlet. Akkor válna igazán hasznossá, ha az összes zenekar azonos időszakban tartózkodhatna Szombathelyen. Akkor mód nyílna egymás meghallgatására, megismerésére, tapasztalatcserére. Három hónapra széthúzva a fesztivált nincs lehetőség az előbbi gondolatok megvalósítására. A vendégként városunkba érkező zenekarok számára az itt eltöltött néhány óra nem több egy szokványos vendégszereplésnél. A rendezvények megfelelő látogatottságának elősegítése még professzionális közönség szervezés mellett sem lesz könnyű. A fesztivál költségvetésének 50%-át nyerte el az igazgató úr a millenniumi pályázaton. A kiadásokhoz a fenntartó Vas Megye Önkormányzata nem tud hozzájárulni. A város a vártnál szerényebb mértékben ad céltámogatást. Reméljük, a várható kiadások nem veszélyeztetik zenekarunk gazdasági helyzetét.

Tóth Anna

Magyar muzsikuskok a világ vezető szimfonikus zenekaraiban

Beszélgetés Velencei Tamással, a Berliini Filharmonikusok első trombitásával

– Mi volt az előzménye annak, hogy Berlin felé "kacsingatott"? Mit kellett tennie, hogy a Berliini Filharmonikus Zenekar tagja lehessen?

– A Zeneakadémia elvégzése után San Diegoban tanultam és a Fesztiválzenekar első trombitása voltam hét esztendőn keresztül. Majd egy évet Japánban tanítottam, mint a tokiói Musasina Zeneakadémia vendégprofesszora, ahol több magyar kollégával – Berkes Kálmánnal, Tusa Erzsébettel, Nagy Miklóssal, Tibay Zsolttal dolgoztam együtt.

Eközben (1998 decemberében) hirdették meg Berlinben az első próbajátékot. Nem tudtam elmenni, már-már le is mondtam róla, de csak egy próbakoncertre alkalmaztak valakit. Közben feleségem terhes lett, és szerettem volna, ha itthon szülné. Ezért, amikor újra ki-

írták a próbajátékot, elmentem, megpróbáltam. Március 24-ére esett, előtte dolgoztam egy hetet a zenekarral, amikor is Eötvös Péter dirigált. A próbajáték jól sikerült, másodmagammal számíthattam felvételre. A másik jelölt is kapott egy egyhetes periódust és végül engem választottak. Én kéthetente utaztam és folyamatosan dolgoztam egészen december 4-ig, a végső próbajátékig.

– Milyen anyagból kellett készülnie a próbajátékokra?

– Elsősorban az számított, amit a végső próbajátékig a nyolc hónapban dolgoztam. Az alatt az idő alatt minden volt: huszadik századi zene, Mozart, Mahler. Ez utóbbi nagyon fontos komponista a berliniek számára és ez alatt az idő alatt is két szimfónia volt műsoron: a 8., egy hosszú tumén pedig a 3.

Ami magát a próbajátékot illeti, mindig kérdezik a Haydn Esz-dúr trombitaversenyt német rendszerű trombitával – minden egyéb anyagot egyébként, a szólamokat és még a 20. századi irodalmat is csak német rendszerű trombitán kérnek. Minden hangszer ilyen német rendszerű: a harsonák, a kürtösök csak nagy menzúrájú, nagy duplakürtökön fújhatnak, a klarinétok is német rendszerűek.

A próbajáték általában három fordulás. Elsőben kéri a versenyművet, a Beethoven-szignálokat (a Leonóra nyitányokban). Ott megrostálják az embereket. A második fordulóban kerül sor a Mahler, Sztravinszkij, Bartók, R. Strauss darabok részleteire, természetesebben a nehezebbekből válogatnak. A harmadik fordulóban Bachokat kell fújni magas trombitán.